

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİNE YÖNELİK ALGILARI *University Students' Perceptions of School Climate*

Nükhet Adalet AKPULAT*
Tülay POLAT ÜZÜMCÜ**
Ömür ALYAKUT***

Geliş Tarihi (Received): 27.05.2022

Kabul Tarihi (Accepted): 30.06.2022

Yayın Tarihi (Published): 30.06.2022

Öz

Örgüt iklimi örgütsel alan yazının önemli kavramlarından biridir ve bu kavram okullarda okul iklimi olarak tanımlanmaktadır. Alan yazında ilköğretim ve lise düzeyindeki okullarda çok sayıda ölçek olmasına rağmen yükseköğretimdeki okullarda okul iklimini ölçen az sayıda ölçek ve bu konuda yapılmış az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu kapsamda bu çalışmada, yükseköğretim düzeyinde eğitim alan turizm fakültesi ve turizm meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul iklimi ile ilgili algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Özellikle fakülte ve MYO düzeyindeki öğrencilerin okul iklimine yönelik algıları arasında fark olup olmaması çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Ayrıca demografik faktörlerin yükseköğretim düzeyinde okul iklimine yönelik algıları ne şekilde etkilediğinin belirlenmesi çalışmanın bir diğer araştırma amacını oluşturmaktadır. Literatürde turizm alanında farklı eğitim seviyelerinde yapılan az sayıda çalışma olduğundan, diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Araştırmada, yükseköğretim okullarındaki iklimi belirlemek üzere, Terzi (2015) tarafından geliştirilen Okul İklimi Ölçeği kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerine yönelik geliştirilen ölçek; okula bağlılık, iletişim ve öğrenme ortamı alt boyutlarından oluşmaktadır. Araştırma evrenini Çeşme Turizm Fakültesi ve Kartepe Turizm Meslek Yüksekokulu (MYO) öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada Turizm Fakültesi ve Turizm MYO öğrencilerinin okul iklimine yönelik algıları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek üzere t-testi ve ANOVA analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda; yüksek öğrenim kurumu türüne, yaş gruplarına, mezun oldukları lise çeşidine ve mezun oldukları sınıfa göre anlamlı farklılıklar bulunmuş, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul İklimi, Üniversite Öğrencileri, Turizm Okulları, Örgüt İklimi

Abstract

Organizational climate is one of the important concepts of the organizational literature and this concept is defined as school climate in schools. Although there are many scales to use in primary and high school schools, there are few scales measuring school climate in higher education institutions and few studies on this topic. Thus, this research aimed to explore perceptions of school climate among higher education students studying at the Faculty of Tourism and the Vocational School of Tourism. The starting point of the study was to find out whether there is a difference between the perceptions of students studying at the Faculty of Tourism and those at the Vocational School of Tourism. Additionally, another purpose of the research was to determine how demographics affect perceptions of school climate in higher education. This research differs from other studies because the tourism literature includes few studies on this topic conducted at different levels of education. The data were collected using the School Climate Scale that was developed by Terzi (2015) to explore school climate in higher education institutions. The scale developed for university students is composed of the following three subscales: commitment to school, communication, and learning environment. The research population consisted of students studying at Çeşme Faculty of Tourism and Kartepe Vocational School of Tourism. A t-test and ANOVA were used to determine whether there is a difference between the perceptions of students studying at the Faculty of Tourism and those at the Vocational School of Tourism. The analysis results showed significant differences between the students in terms of the type of the higher education institution, age groups, the type of the high school that they attended, and the year of study, while no significant difference was found in terms of gender.

Keywords: School Climate, University Students, Tourism Schools, Organizational Climate

* Doç.Dr., Ege Üniversitesi, Çeşme Turizm Fakültesi, nukhet.adalet.akpulat@ege.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8015-8267

** Doç.Dr, Kocaeli Üniversitesi, Kartepe Turizm MYO, tulay.uzumcu@kocaeli.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6364-9232

*** Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi, Kartepe Turizm MYO, oalyakut@kocaeli.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5517-1881

GİRİŞ

İklim kavramı, örgütsel davranış, endüstri ve örgüt psikolojisi alanlarında uzun bir süredir araştırılmakta (Göçmen, 2018: 5) ve güncel eğitim araştırmalarında yer almaktadır. Örgüt çalışanlarının, örgütün iş ortamına ilişkin algıları olarak tanımlanan örgüt iklimi, araştırmacıların ilgisini çeken ve önemini koruyan bir konu niteliği göstermektedir (Çekmecelioğlu, 2006).

Bir işletmede hissedilen hava olarak tanımlanan örgüt iklimi, çalışanlar için olumlu ve/veya olumsuz atmosfer oluşturmaktadır. McKinney (1983) örgüt iklimini, çalışanın çalışma ortamına ilişkin algısı olarak tanımlamaktadır. Bu sebeple örgüt iklimi; motivasyon, iş tatmini, verimlilik, performans, örgütsel bağlılık gibi birçok çalışan davranışını etkilemektedir (Deniz ve Çoban, 2016; McKinney, 1983: 3). Diğer örgütler gibi okullar da bir atmosfere sahiptir ve bu atmosfer iklim olarak adlandırılmaktadır. Cohen vd. (2009) okul iklimini okul hayatının kalitesi ve karakteristik yapısı olarak tanımlamaktadır (Ertem ve Gökalp, 2020: 79). Örgüt iklimi kavramı farklı örgütlerde çalışılmış olup, eğitim örgütlerinde ise okul iklimi olarak adlandırılmaktadır (Yılmaz ve Altinkurt, 2013; Bektaş ve Nalçacı: 2013). Okullar, insanların yaşamlarının önemli bir kısmını geçirdikleri ortamlar olup, her örgüt gibi okullar da kendine özgü bir karaktere sahiptir ve iklim olarak adlandırılan bu karakteristik yapı, eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi açısından önemlidir (Ertem ve Gökalp, 2017).

Albrect (1979), örgütsel davranış alanındaki araştırmacıların örgüt iklimini, bir örgütün çalışanları tarafından algılanan *bilişsel ortamın* bir tanımı olarak açıklamaya çalıştıklarını, Litwin ve Stringer (1968)'in ise, bu ortamda yaşayan ve çalışan insanlar tarafından algılanan ve onların motivasyon ve davranışlarını etkileyen çalışma ortamının ölçülebilir bir dizi özelliği olduğunu belirlemiştir (McKinney, 1983: 3). Sökmez vd. (2020), lise öğrencilerinin algılarını ölçtükleri çalışmalarında kız öğrencilerin erkeklere göre, 9. Sınıf öğrencilerinin üst sınıflara göre, okulunu isteyerek seçenlerin ise seçmeyenlere göre daha yüksek olumlu algıya sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Dönmez ve Taylı (2018) yaptığı çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır.

Örgüt iklimini tanımlamaya ve ölçmeye ilk çalışanlar eğitim bilimciler olmuş (Hoy vd., 1991; akt. Ertem ve Gökalp, 2020: 79) okul iklimine ilişkin yapılan araştırmaların büyük bir kısmı öğretmen davranışını ve algısını belirlemeye yöneliktir ve öğrencilerin nasıl algılandığına ilişkin çalışmalar ise sınırlıdır. Eğitimin çeşitli kademelerinde (ilkokul, ortaokul, lise) farklı boyutlara sahip ölçekler ve araştırmalar bulunsa da üniversite öğrencilerine yönelik az sayıda ölçek ve az sayıda çalışma vardır (Terzi, 2015: 112). Özellikle turizm eğitimi alanında Fakülte ve MYO düzeyindeki öğrencilerin okul iklimine yönelik algıları arasında farklılığa ilişkin araştırmalara pek rastlanamaması bu çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Bu kapsamda çalışmada, yükseköğretim düzeyinde eğitim alan Turizm Fakültesi ve Turizm MYO öğrencilerinin okul iklimine yönelik algılarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

ÖRGÜT İKLİMİ

İklim sözcüğünün örgütsel yaşamda kullanımı, örgüt çalışanlarının örgütü nasıl algıladığını anlatmaktadır ve iklim, örgütün organizasyon yapısı, büyüklüğü, çalışanın konumu gibi organizasyonel yapı özelliklerine bağlıdır (Raffety, 2003). Dennis (1975) iklimi, bir organizasyonun iç çevresinin öznel olarak deneyimlenen kalitesi olarak tanımlamaktadır (McKinney, 1983: 3).

Örgüt iklimi, bir örgütte çeşitli faktörlerin etkisiyle oluşan havanın, çalışanların algılaması sonucunda ortaya çıkan psikolojik ortamdır. Bu ortam örgütsel koşullar, çalışanlar ve yönetim uygulamalarından oluşan dinamik bir etkileşim sürecidir ve örgütte yaşanan; duygular, davranış şekilleri ve çalışanların iş çevrelerine yönelik algıları olarak tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle örgüt iklimi, örgütü diğer örgütlerden ayıran, örgütün karakteristik yapısını, örgütteki çalışanların davranışlarını etkileyen özellikler bütünüdür (Deniz ve Çoban, 2016). Hoy vd. (1991) örgüt iklimini, bir örgütü diğer örgütlerden ayıran ve örgütteki çalışanların davranışlarını etkileyen özellikler bütünü olarak tanımlarken, Demirel (2003) örgüt ikliminin, bir örgütün kişiliğini ifade ettiğini ve örgütü bir bütün olarak betimleyerek, bir örgütün ortak özelliklerinin algılanma biçimi olarak ifade etmektedir (Özdemir vd.,2010: 214). Mullins

(1993) ise iklimin, örgüt çalışanlarının işlerindeki performansını, ilişkilerini ve tutumlarını etkilediğini hatta çalışanların sahip oldukları moral, motivasyon ve bağlılık duygusunun, sağlıklı bir örgüt ikliminin oluşmasına katkıda bulunduğunu ifade etmektedir (Çekmecelioğlu, 2006: 299).

Özetle, örgüt iklimi, üyelerin örgütü benimsemelerine dayalıdır ve örgütün iç çevresinin sahip olduğu ve süreklilik gösteren nitelikler bütünüdür. Bu sebeple; motivasyon, iş tatmini, verimlilik, performans, yaratıcılık, kararlara katılım ve örgütsel bağlılık gibi birçok çalışan davranışını etkiler (Deniz ve Çoban, 2016: 50).

OKUL İKLİMİ

Örgüt iklimi, eğitim kurumları içerisinde dönüşerek okul iklimi alanını oluşturmaktadır ve Donnely (1999), araştırmacıların okulun en ayırt edici özelliğinin okul iklimi olduğunu belirtmektedir (Doğan, 2012:56). Hoy (1990) okul iklimini, katılımcıların davranışlarını etkileyen ve okullardaki toplu davranış algılarına dayanan okul ortamının nispeten kalıcı kalitesi olarak tanımlamaktadır (Houtte, 2005: 73). Loukas (2007) ise; bir okulun çevresi tarafından ortaya çıkarılan duygu ve tutumları okul iklimi olarak tanımlamakta, okul iklimi için kısa ve öz bir tanım yapmanın zor olsa da, çoğu araştırmacının; fiziksel, sosyal ve akademik boyutları içeren çok boyutlu bir yapı olduğu konusunda hem fikir olduğunu ifade etmektedir (Loukas, 2007: 1).

Hoy (2003), eğitimcilerin hemen hemen yüz yıldır okul ikliminden söz ettiklerini, okul ikliminin okuldaki bireylerin ortak algılarına dayanarak geliştiğini, onları etkileyen ve onların davranışlarından etkilenen ve süreklilik gösteren bir özellik olduğunu ifade etmiştir (Şenel ve Buluç, 2016: 2). Zullig vd. (2010: 140), okul ikliminin oluşumunun yüz yıl öncesine kadar izlenebilse de (Perry, 1908), okul ikliminin bilimsel olarak çalışılmasının, örgütsel iklim araştırmalarının doğuşuyla 1950'lere kadar yapılmamış olduğunu ifade etmektedir (Zullig vd., 2010: 140). Brookover ve Erickson (1975) ise, iklimin okul araştırmalarında çalışılmasının uzun zaman aldığını ve muhtemelen Pace ve Stern (1958)'in iklim kavramını okullara ilk uygulayanlar olduğunu ifade etmektedir. 1962'de Halpin ve Croft, ilkokulun örgütsel iklimini tasvir etmeyi amaçlayan Örgütsel İklim Tanımlama Anketi'ni (OCDQ) geliştirmiştir. Okul iklimi ile ilgili araştırmalar gerçek anlamda 1970'lerin sonunda başlamıştır (Houtte, 2005: 72). Çelik'e (2012) göre okul iklimi, çalışanların davranışlarını etkileyen, bir okulun bir başka okuldan ayırt edilmesini sağlayan ve bir okulun kendine has özelliklerini içeren bir kavramdır (Şenel ve Buluç, 2016: 2).

Okul iklimi, insanların okul yaşamıyla ilgili deneyimlerine dayanır ve normları, hedefleri, değerleri, kişilerarası ilişkileri, öğretme ve öğrenme uygulamalarını ve örgütsel yapıları kapsar (Thapa vd., 2013: 358). Okul ortamları birbirinden farklılıklar göstermektedir, kimi okullar sıcak, cazip ve destekleyici hissettirenken, kimileri dışlayıcı, istenmeyen ve hatta güvensiz hissettirmektedir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve personelin okul iklimi hakkında nasıl hissettikleri, bireysel tutumların, davranışların ve grup normlarının temelini oluşturur. Örneğin güvende hissedilen okullar, öğrenciler ve öğretmenler arasında kaliteli ilişkiler geliştirirken, şiddet olasılığını da azaltır. Ancak, bir okulun ikliminin tüm üyeleri tarafından mutlaka aynı şekilde deneyimlenmediğini belirtmek önemlidir. Bunun yerine, bir okulun iklimine ilişkin bireysel algılarda değişkenlik vardır ve araştırmacılar, bireysel öğrenci sonuçlarını etkileyen şeyin çevrenin öznel algısı olduğunu öne sürerler. Dolayısıyla bir öğrenci, öğretmenin kendisini umursamadığını hissederse, bu algı öğrencinin sınıftaki davranışını etkileyecektir. Ayrıca, bireysel özellikler bu algıları etkileyebilir ve saldırgan olan öğrenciler, olmayanlara göre okul iklimini daha olumsuz algılayabilirler (Loukas, 2007: 1). Bu nedenle okullarda sağlıklı ve olumlu iklimin oluşturulmasında katılım ve aile desteği önemli görülmekte, okullarda olumlu iklim oluşturmanın gerekliliğini vurgulanmaktadır (Özdemir vd. (2010). Şekil 1'de Etkili Okul İkliminin Temel Kavramları verilmiştir.

Şekil 1: Etkili Bir Okul İkliminin Temel Kavramları (Şişman ve Turan, 2004; akt. Şahin ve Atbaşı, 2020: 673).

Şekil 1’de görüldüğü üzere; etkili bir okul ikliminde ön koşullar belirlenmeli, ortak iş davranışları ortaya koyulmalı ve mesleki verimlilik ile kazanımlar artırılmalıdır. Wei (2003)’e göre olumlu okul iklimine sahip olan eğitim kurumları, sağlıklı iklimin olduğu yerlerdir. Böyle bir okulun öğretmenleri, öğrenciler için akademik başarıyı vurgularlar ve bu öğretmenler birbirlerine karşı yardımcı, saygılı ve samimidirler. Dolayısıyla bir okulun olumlu iklimi olması, o okulun bir misyona sahip olduğunu ve olumlu okul ikliminin öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini, motivasyonu artırarak, çalışma ve olumlu öğrenme koşullarını üst düzeye çıkardığını ifade etmektedir (Şahin ve Atbaşı, 2020: 674). Thapa vd. (2013) ise, Ulusal Okul İklimi Konseyi (2007) tarafından, okul iklimi ile olumlu ve sürdürülebilir bir okul ikliminin, *insanların okul yaşamı deneyimlerinin kalıplarına dayandığını ve normları, hedefleri, değerleri, kişilerarası ilişkileri, öğretme ve öğrenme uygulamalarını ve örgütsel yapıyı yansıttığını* ve araştırmacılara göre, öğrenciler, aileler ve eğitimciler ortak bir okul vizyonu geliştirmek, yaşamak ve katkıda bulunmak için birlikte çalışmaktadır (Thapa, 2013: 358).

ARAŞTIRMA

Araştırma Yöntemi ve Hipotezler

Araştırmanın temel konusu, yükseköğretim düzeyinde eğitim alan turizm öğrencilerinin okul iklimine yönelik algılarının kişisel faktörlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırma hipotezleri öğrencilerin, mezun oldukları yükseköğretim okuluna, cinsiyetlerine, yaşlarına, mezun oldukları liseye ve sınıfa göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla taşımaktadır.

H1: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdiği cevaplar mezun oldukları yüksek eğitim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdiği cevaplar cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdiği cevaplar yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdikleri cevaplar mezun oldukları liseye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H5: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdikleri cevaplar mezun oldukları sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmada, turizm fakültesi ve turizm meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul iklimi ile ilgili algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Özellikle fakülte ve MYO düzeyindeki öğrencilerin okul iklimine yönelik algıları arasında fark olup olmaması çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Buna ek olarak demografik faktörlerin yükseköğretim düzeyinde okul iklimine yönelik algıları ne şekilde etkilediğinin belirlenmesi çalışmanın diğer itici gücü olarak belirlenmektedir. Literatürde turizm alanında farklı eğitim seviyelerinde çalışmalar az sayıda olduğundan, bu çalışma benzer çalışmalardan ayrılmaktadır. Evren Çeşme Turizm Fakültesi öğrencileri ve Kartepe Turizm Meslek Yüksekokulu öğrencileri olup, toplam öğrenci sayısı 974 kişidir. Sekaran'a göre 1000 kişide olması gereken örneklem sayısı 278'dir (1992, 253). Araştırma 464 yükseköğretim öğrencisine uygulandığından örneklemin evreni temsil etme gücü oldukça yüksektir. Araştırmanın örneklemini kolayda örneklem şeklinde seçilmiştir. "Kolayda örnekleme yönteminde, uygun elemanlardan örnekleme oluşturmaya çalışılmaktadır. Örnekleme biriminin seçimi öncelikli olarak veri toplayıcıya bırakılmıştır. Katılımcılar, genellikle doğru zamanda, doğru yerde bulunmalarından dolayı seçilirler. Özetle; kolayda ulaşılabilen elemanlardan örnek alınmaktadır. Hızlı ve ucuz veri elde etmenin en kestirme yolu, kolayda örneklemedir" (<https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr>).

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı Terzi (2015) tarafından geliştirilmiş, üç boyutlu on yedi maddeden oluşan beşli likert ölçeğidir. Terzi'nin yapmış olduğu AFA sonucuna göre; ölçeğin açıkladığı toplam varyans %56, üç boyut için ölçeğin faktör yükleri .46 ile .76 arasında, madde toplam korelasyonları ise .34 ile .60 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbachs Alpha değerleri; birinci boyutu olan okula bağlılık $\alpha=.75$, ikinci boyutu olan iletişim $\alpha=.86$, üçüncü boyutu olan öğrenme ortamı $\alpha=.81$ olarak hesaplanmaktadır. Ölçeğin geneli için güvenilirlik $\alpha=.90$ olarak hesaplanmıştır (Terzi, 2015s, 113). Bu araştırmada ölçeğin Cronbachs alpha değerleri; toplam 91,3 olup birinci boyut (1-5.madde arası) $\alpha=.86,3$, ikinci boyut (7-12 arası) $\alpha=.84,9$, üçüncü boyut (6.madde ve 13-17 arası) $\alpha=.83,6$ 'dır. Yıldız ve Uzunsakan'a (2018,s.6) göre, "Maddelerin iç tutarlılığının bir ölçüsü olan Cronbach alfa katsayısı, ölçekte bulunan maddelerin homojen yapısını açıklamak veya sorgulamak üzere kullanılır. Cronbach alfa katsayısı yüksek olan ölçekteki maddelerin birbirleriyle tutarlı bir o kadar da aynı özelliği ölçen maddelerden meydana geldiği yorumu yapılır." ifadesini kullanmakta ve ,08 ve 1.00 arası değerlerin yüksek güvenilirlikte olduğunu ifade etmektedir (Yıldız ve Uzunsakal, 2018: s.6).

Veri Analizi

Yapılan alan araştırması sonucunda elde edilen veriler SPSS 28.0 bilgisayar programı ile analiz edilmiştir. İlk olarak örneklemin demografik verilerinin ortaya konması amacıyla frekans ve yüzde analizi yapılmış, daha sonra hipotezlerin test edilmesi için, ikili gruplarda t testi, daha fazla grup için One Way Anova analizi uygulanmıştır. Gruplar arası farkları görebilmek için Scheffe testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu başlık altında öncelikle öğrencilerin demografik özelliklerine yönelik bilgiler verilmiş ardından hipotezler test edilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Turizm Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	N	%	Yaş	n	%
Kadın	176	37,9	17-21	260	56,0
Erkek	288	62,1	22 +	204	44,0
Toplam	464	100,0	Toplam	464	100,0
Lise Eğitimi		Sınıf			
Düz/ Anadolu Lisesi	232	50,0	1.sınıf	147	31,7
Anadolu Turizm Meslek L.	92	19,8	2.sınıf	172	37,1
Kız Meslek L.	25	5,4	3.sınıf	32	6,9
Diğer	115	24,8	4.sınıf	112	24,1
Toplam	464	100,0	5,00	1	,2
Şehir		Toplam			
İstanbul	104	22,4	Fakülte/MYO		
Ankara	11	2,4	Fakülte	245	53
İzmir	54	11,6	MYO	219	47
Kocaeli	100	21,6	Toplam	464	100,0
Çanakkale	12	2,6			
Bursa	19	4,1			
Antalya	8	1,7			
Muğla	8	1,7			
Diğer	148	31,9			
Toplam	464	100,0			

Tablo 2’de öğrencilerin demografik özellikleri verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin % 62,1’i erkek, %56,0’sı 17-21 yaş aralığındadır. Öğrencilerin %53’ü fakültede eğitim almakta olup %37.1’i 2.Sınıf öğrencisidir. Lise eğitimleri değerlendirildiğinde; %50,0’sinin düz lise /Anadolu Lisesi mezunu olduğu, % 19.8’i Anadolu turizm meslek lisesi mezunu olup, % 30,2 ise çeşitli liselerden olduğu tabloya yansımaktadır. Öğrenci ailelerinin yaşadığı şehirlere bakıldığında %22,4’ünün İstanbul, %21,6’sının ise Kocaeli, %11,6’sının İzmir ilinde ikamet ettiği görülmektedir. Öğrencilerin %53’ü fakülte, %47’si MYO okulunda eğitim görmektedir.

Hipotezlerin Test Edilmesi

Araştırmanın bu başlığı altında turizm fakültesi ve turizm meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul iklimi ile ilgili algılarının belirlenmesine yönelik oluşturulan hipotezler test edilmiştir.

H1: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdiği cevaplar mezun oldukları yüksek eğitim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 3: Turizm Öğrencilerinin Mezun oldukları Okula Göre Okul İklimi Algısı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t-testi Değerleri

Okul	N	X	S	Sd	T	P
Fakülte	245	2,53	,654	462	1,97	,049
MYO	219	2,40	,759			

*P<,05

Öğrencilerin okul iklimine yönelik algısının, mezun oldukları yüksek eğitim kurumuna göre farklılığının belirlemesi amacıyla yapılan t-testi sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir. Sonuçlara göre aradaki fark anlamlıdır (T(462)=1,97; p<.05),ve buna göre H1 kabul edilmiştir. İlaveten Fakülte öğrencilerinin okul iklimi algıları (X=2,53), MYO öğrencilerinin algılarına göre daha yüksek X=(2,40) bulunmuştur.

H2: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdiği cevaplar cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 4: Turizm Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Okul İklimi Algısı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t-testi Değerleri

Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	P
Kız	176	2,41	,711	462	-1,38	,855
Erkek	288	2,51	,704			

*P<,05

Tablo 4’de verilen t-testi sonucuna göre, öğrencilerin okul iklimine yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür, t (462)= -1,38, p>,01. Diğer bir ifadeyle okul iklimi ölçeğine verilen cevaplara göre kız öğrenciler X=(2,41), ile erkek öğrenciler X=(2,51) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. H2 kabul edilmemiştir.

H3: Öğrencilerin okul iklimi algıları ölçeğine verdiği cevaplar yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 5: Turizm Öğrencilerinin Yaş Gruplarına Göre Okul İklimi Algısı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t-testi Değerleri

Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	P
17-21	260	2,50	,695	456	,392	,744
22 +	198	2,47				

Tablo 5’te verilen t-testi sonucuna göre, öğrencilerin okul iklimine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür, t (456)=-3,92, p>,01. Diğer bir ifadeyle okul iklimi ölçeğine verilen cevaplara göre 17-21 yaş arası öğrenciler X=(2,50), ile 22 yaş ve üzerinde olan öğrenciler X=(2,47) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. H2 kabul edilmemiştir

H4: Öğrencilerin okul iklimi algısı ölçeğine verdikleri cevaplar mezun oldukları liseye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 6: Okul İklimi Algısı Ölçeği Puanlarının Mezun oldukları Liseye göre Anova Sonuçları

Yaş	N	X	SS
Düz Lise-Anadolu Lisesi	232	2,43	,69032
Anadolu Turizm Meslek L.	93	2,66	,70492
Kız Meslek Lisesi	25	2,22	,72264
Diğer	114	2,45	,71816
Toplam	464	2,47	,70801

Tablo 7: Okul iklimi Ölçeğinin Mezun oldukları Liseye Göre Betimsel İstatistikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	5,484	3	1,828	3,711	,012	Anadolu Turizm Meslek –Kız meslek
Gruplarıçi	226,611	460	,493			
Toplam	232,095	463	232,095			

*P<,05

Okul iklimi algısı ölçeği puanlarının betimsel istatistikleri ve Anova testi sonuçları Tablo 7 ve Tablo 8 de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık mevcuttur (Tablo 7), F(3,460)=3,71 p<,01. Daha açık bir ifade ile Anadolu turizm meslek lisesi mezunlarının X=(2,66) kız meslek lisesi mezunları X=(2,22)’na göre okul iklimi algısı ölçeğine olumlu yanıtlar verdiği anlaşılmaktadır (Tablo 8). H4 kabul edilmiştir.

H5: Öğrencilerin okul iklimi algısı mezun oldukları sınıfa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 9: Okul iklimi Ölçeğinin Mezun oldukları Sınıflara Göre Betimsel İstatistikleri

Yaş	N	X	SS
1.sınıf	147	2,22	,614
2.sınıf	172	2,63	,741
3.sınıf	32	2,58	,686
4.sınıf	113	2,52	,697
Toplam	464	2,47	,708

Tablo 10: Okul İklimi Algısı Ölçeği Puanlarının Mezun oldukları Sınıflara göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	13,871	3	4,624	9,746	,000	1.sınıf-2.sınıf
Gruplarıçi	218,224	460	,474			1.sınıf-4.sınıf
Toplam	232,095	463				

**P<,001

Tablo 9 ve 10'da görüldüğü gibi okul iklimi algısı ölçeğine yapılan analiz sonuçlarında, sınıflara göre anlamlı bir farklılık vardır $F(3,460)=9,74$, $p<,01$. İkinci sınıf $X=(2,63)$ ve dördüncü sınıf $X=(2,52)$ öğrencilerinin birinci sınıf $X=(2,22)$ öğrencilerine göre daha olumlu cevaplar verdikleri görülmektedir. H5 kabul edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin okul iklimi algısı mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Daha açık bir ifade ile fakülte öğrencilerinin okul iklimi algıları ($X=2,53$), meslek yüksekokulu öğrencilerinin algılarına göre daha yüksek $X=(2,40)$ bulunmuştur. Bunun nedeni olarak, fakülte öğrencilerinin, fakültede eğitim görmeyen, akademik ve sektörel ilerleme olanakları konusunda yaratmış olduğu olumlu psikolojik etkiler olabileceği düşünülebilir. Bir diğer olasılık da fakültelerin daha uzun süreli olmasının okul iklimini benimsemelerini sağlaması olabilir. Ayrıca turizm alanında giderek fakülte sayısının artması ve buna bağlı olarak fakülte öğrencilerinin sektörde daha fazla tercih edilebileceği düşüncesi de sebep olmuş olabilir. Özellikle fakülte öğrencilerinin lisansüstü eğitim olanağı ve okullarındaki bu akademik iklim bu yükseklikte etkili olabilir. İlaveten turizm fakültesi öğrencilerinin geçmişten bu yana önemli bir turistik destinasyon olan Çeşme'de olması, MYO öğrencilerinin ise yeni bir destinasyon olan Kartepe ilçesi Derbent beldesinde olmasından kaynaklanıyor olabilir. Tüm bunlara karşın puanların her ikisinin de çok yüksek olmamasının altında hem fakülte hem MYO öğrencilerinin okullarının üniversite merkez kampüsünde olmaması sebebiyle, öğrencilerin hayallerindeki üniversite kampüsü ortamının olmayışı, Çeşme ve Derbent'te periferide tek bir okul olması ve kent merkezinden uzakta, üniversite sosyal olanaklarından uzakta olmaları neden olmuş olabilir.

Okul iklimi ölçeğine verilen cevaplarda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak okul iklimi ölçeğine cevap veren kız öğrencilerden $X=(2,41)$ erkek öğrencilerin $X=(2,51)$ puanları daha yüksek çıkmıştır. Bunun ise kadınların erkeklere oranla daha detaycı ve dikkatli olmaları sebebiyle, eksiklikleri daha fazla fark etmiş olabilecekleri düşünülmüştür. Eraraslan (2018: 44) tarafından yapılan *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları* isimli çalışma, araştırmamız bulgularını destekler niteliktedir. Bu çalışmada okul iklimi algısının cinsiyete göre farklılığı incelendiğinde, öğrencilerin okul iklimi algısı cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulguların aksine, Sökmez ve arkadaşları (2020: 673) tarafından, lise öğrencileri üzerinde yapılan benzer çalışmada, cinsiyet açısından fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre kız öğrencilerin $X=(140,68)$, erkek öğrencilerden $X=(134,91)$ ortalama puanı daha yüksektir. Bu duruma yaş farkının etkili olmuş olabilir.

Turizm eğitimi alan fakülte ve MYO öğrencilerinin okul iklimi algılarında yaş grupları açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığına yönelik yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin okul iklimi algısı yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin okul iklimi algısına yönelik analiz sonuçlarında sınıflara göre anlamlı bir farklılık $F(3,460)=9,74$, $p<,01$ bulunmaktadır. Ayrıca ikinci sınıf $X=(2,63)$ ve dördüncü sınıf $X=(2,52)$ öğrencilerinin birinci sınıf $X=(2,22)$ öğrencilerine göre daha olumlu cevaplar verdikleri görülmektedir. Burada ise birinci sınıf öğrencilerinin liseden sonra yükseköğretime alışma süreci içinde olmaları, ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden daha olumsuz cevaplar vermelerine neden olmuş olabilir. Özdemir ve arkadaşlarının (2020: 278) araştırmasında, sınıflara göre okul iklimi algısı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<,001$). Ayrıca birinci sınıf öğrencilerinin ortalama puanları $X=(59,13)$, ikinci sınıf öğrencilerine göre $X=(52,82)$ daha yüksek çıkmıştır. Bulgular birbirini destekler niteliktedir. Dolayısıyla son sınıf öğrencilerinin okulda daha fazla zaman geçirmesi, aidiyet duygusunun gelişmesine yol açtığından okul iklimi algısının yeni başlayan öğrencilere göre daha yüksektir. Erarasan (2018: 44) tarafından yapılan araştırmasında, okul iklimi algısının sınıf düzeyine göre farklılığı incelendiğinde ($p=0,000<0,05$) öğrencilerin okul iklimi algısı sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre, birinci sınıf öğrencilerinin algı düzeyi $X=(3,4630)$ en yüksek düzeyde iken, dördüncü sınıf öğrencilerinin algı düzeyi $X=(3,1052)$ en düşük düzeydedir. Buna göre, hem Özdemir vd. (2020), hem de Erarasan (2018)'in çalışmaları araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Üniversite öğrencilerinin eğitim almış oldukları liselerine göre aralarında bir farklılık olup olmadığına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık $F(3,460)=3,71$ $p<,01$ görülmektedir. İlaveten Turizm Meslek Lisesi mezunlarının $X=(2,66)$ Kız Meslek Lisesi mezunlarına $X=(2,22)$ göre okul iklimi algısı ölçeğine daha yüksek yani daha olumlu yanıtlar verdiği araştırmanın diğer bir sonucudur. Bunun nedeni olarak ise, turizm lisesi mezunlarının turizm sektörünü staj/ mesleki deneyim edinmiş olmaları ve meslek ile ilgili bilgi sahibi olduktan sonra üniversiteye gelmeleri olabilir. Burada özellikle turizmin emek yoğun bir sektör olması, çalışma koşulları ve sektörün beklentilerine turizm meslek lisesi mezunlarının aşına olmaları oysa kız meslek liselerinin bu konuda yeterli bilgi ve mesleki deneyim sahibi olmamaları sebebiyle beklentilerini bulamamaları düşünülebilir.

Sonuç olarak, yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimi alan, dört yıllık Fakülte ve iki yıllık MYO öğrencilerinin okul iklimi ile ilgili algılarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma, bu iki farklı düzeydeki öğrencilerin okul iklimine yönelik algıları arasında fark olup olmamasına odaklanmıştır. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda, üniversite öğrencilerinin okul iklimi algısının mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Fakülte öğrencilerinin okul iklimi algılarının MYO öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuş, cinsiyete göre ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca, öğrencilerin sınıflarına ve eğitim almış oldukları liselerine göre anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma, alan yazında yapılan okul iklimine yönelik yapılan çalışmaların daha çok ilköğretim ve lise düzeyindeki okullarda yapılması ve yükseköğretim düzeyinde eğitim alan turizm fakültesi ve turizm meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul iklimi ile ilgili algılarının belirlenmesine yönelik çalışmaya rastlanmaması sebebiyle önemlidir. Ancak bu çalışma kapsamında okul ikliminin turizm fakülte ve MYO düzeyindeki öğrencilerinde demografik faktörlerin yükseköğretim düzeyinde okul iklimine yönelik algıları ne şekilde etkilediğinin belirlenmesine yönelik yapıldığından, farklı bir değişken (örgütsel güven, kurumsallaşma, örgütsel adalet vb.) kullanılarak yapılmamış olması araştırmanın kısıtındır. Bu kapsamda bu çalışma öncü bir çalışma olup, bundan sonra üniversite düzeyinde okul iklimine yönelik yapılacak araştırmalarda farklı değişkenlerle ilişki ve farklılıkların bulunması yararlı olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Bektaş, F. ve Nalçacı A. (2013). Okul İklimi İle Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(13), 1-13.
- Canlı, S. (2016). Okul Müdürlerinin Öğretmenlere Güveninin Okul İklimine Etkisi, (Doktora Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.
- Çekmecelioğlu, H.G. (2006). Örgüt İklimi, Duygusal Bağlılık ve Yaratıcılık Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi: Bir Araştırma, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20 (2), 295-310.
- Deniz, M. ve Çoban R. (2016). Örgütsel İklimin Çalışan Bağlılığına Etkisi ve Bir Araştırma, *Birey ve Toplum*, 6(12), 49-72.
- Doğan S. (2012). Lise Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 55-92.
- Dönmez, Ş, ve Taylı, A. (2018). Ortaokul Öğrencilerinde Okul İklimi, Okula Bağlılık ve Okul Yaşam Kalitesi Algısının İncelenmesi, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2): 1-17.
- Ellis T.L (1988). School Climate, National Association CF Elementary School Principals, Research Roundup, ERIC Information Analysis, 4(2), Products, 1-6.
- Erarslan, B. (2018). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Ertem, H.Y. ve Gökalp, G. (2020). Velilerin Okul İklimi ve Veli Katılımı Algılarının Velilerin Eğitim Durumu ve Çocuklarının Öğrenim Kademesine Göre İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 78-91.
- Ertem, H.Y. ve Gökalp G. (2017). Velilerin Okul İklimi Algısı Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlanması, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(2), 155-173.
- Göçmen, F.D. (2018). Örgüt İkliminin Bağımsız Denetçilerin Mesleki Şüpheliği Üzerine Etkisi: Bağımsız Denetim Firmaları Üzerine Bir Araştırma (Doktora Tezi). Ankara: Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Programı.
- Loukas, A. (2007). What Is School Climate? High-quality school climate is advantageous for all students and may be particularly beneficial for at-risk students, *Leadership Compass*, 5 (1), 1-3.
- McKinney, Bruce C. (1983). Organizational Climate: A Summary of Research and Controversy, Annual Meeting of the Eastern Communication Association, Ocean City, MD, April 27-30, Speeches/Conference.
- Mieke, Van Houtte (2005) Climate or Culture? A Plea for Conceptual Clarity in School Effectiveness Research, *School Effectiveness and School Improvement*, 16 (1), 71-89.
- Özdemir, S., Sezgin F., Şirin H., Karip E. ve Erkan S. (2010). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 213-224.
- Özdemir, E., Çepni, S. & İncedere, L. (2020). Ön Lisans Öğrencilerinin Okul İklimi Algılarının Belirlenmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (19), 272-281.
- Sökmez Bugay, A., Çok, F. ve Avcı, D. (2020). Lise Öğrencilerinin Okul İklimi Algısının İncelenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53 (2): 665-692.
- Şahin, A. ve Atbaşı, Z. (2020). Olumlu Okul İklimi Oluşturmada Öğretmenin Rolünün İncelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 672-689.

Şenel, T. ve Buluç B. (2016). İlkokullarda Okul İklimi İle Okul Etkililiği Arasındaki İlişki, *TÜBAV Bilim*, 9(4), 1-12.

Thapa, A., Cohen J., Guffey S. ve D'Alessandro A.H. (2013). A Review of School Climate Research, *Review of Educational Research*, 83 (3), 357–385.

Terzi, A. (2015). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Okul İklimi Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 111-117.

Uzunsakal, E. Ve Yıldız D. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama, *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (6).

Yılmaz, K. ve Altinkurt Y. (2013). Örgütsel İklim Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-11.

Zullig, K.J., Koopman T.M, Patton J.M. ve Ubbes V.A. (2010). School Climate: Historical Review, Instrument Development, and School Assessment, *Journal of Psychoeducational Assessment*, SAGE Publications, 28(2) 139–152.